

Zatwierdzam

ZASTĘPCA DYREKTORA
5/03/13 *Krzysztof*
Warszawa, *Renata Zielińska*

Protokół
z jedenastego posiedzenia Grupy Tematycznej do spraw Podejścia Leader przy Grupie
Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

W dniu 4 lutego 2013 roku w gmachu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi odbyło się jedenaste posiedzenie Grupy Tematycznej do spraw Podejścia Leader przy Grupie Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich – zwanej dalej „Grupą”. W posiedzeniu uczestniczyli przedstawiciele lokalnych grup działania i lokalnych grup rybackich, przedstawiciele samorządów województw, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (z Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Departamentu Rybołówstwa) a także przedstawiciel Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz zaproszeni eksperci. Kopia listy obecności uczestników posiedzenia stanowi załącznik nr 1 do protokołu.

Posiedzenie otworzyła Naczelnik Wydziału Leader, Pani Joanna Gierulska, która zaproponowała modyfikację agendy spotkania i jego rozpoczęcie od zmiany regulaminu Grupy polegającej na:

- wprowadzeniu możliwości odwołania członków GTL będących przedstawicielami LGD i ich stałych zastępców,
- wprowadzeniu obowiązku posiadania stałego zastępcy,
- zmianie 10-dniowego terminu informowania członków Grupy o dacie kolejnego spotkania na 14-dniowy.

Nowe brzmienie regulaminu, w dalszej części spotkania, zostało przyjęte w drodze jednogłośniejszej uchwały członków GTL, która stanowi załącznik nr 2 do protokołu.

Pozostała część posiedzenia przebiegła zgodnie z przyjętym programem, według następującego porządku:

1. Projekty parasolowe – prezentacja i dyskusja nt. koncepcji ich wdrażania w PROW 2014-2020
2. Omówienie uwag zgłoszonych przez członków GTL do propozycji wdrażania podejścia Leader w kolejnej perspektywie finansowej, przedstawionych na poprzednim posiedzeniu Grupy
3. Relacje LGD-LGR – omówienie kwestii związanych z łączeniem się grup, ich współpracą itp. w nowym okresie programowania.

Ad. 1 Projekty parasolowe

Nawiązując do materiału przesłanego członkom Grupy przed spotkaniem, Pani Naczelnik Joanna Gierulska omówiła wstępne założenia dotyczące wdrażania projektów parasolowych zaznaczając jednocześnie, że nadal nieznanym jest ostateczny kształt przepisów unijnych, które miałyby regulować tę kwestię. Podkreślono, iż idea projektów parasolowych stanowi interesującą odpowiedź na problemy zgłaszane w związku z realizacją małych projektów w obecnym okresie programowania i jako taka będzie rozwijana przez MRiRW.

Projekty parasolowe mają stanowić specyficzną formę wdrażania lokalnej strategii rozwoju, pozwalającą na uproszczenie procedur w stosunku do projektów o niewielkiej kwocie wsparcia. Zakłada się, iż LGD, jako formalnie jedyny beneficjent tych projektów, przejmie pełną odpowiedzialność za ich realizację. Planuje się także, aby grupy już na etapie tworzenia strategii wskazywały w nich konkretne cele i działania, które z uwagi na ich niewielki zakres, zamiast standardową drogą, powinny być realizowane poprzez projekty parasolowe. Lokalna grupa działania w swojej LSR powinna także określić, jaka część budżetu będzie na nie dostępna. Same założenia projektów parasolowych powinny zostać opisane w strategii z dużą dozą ogólności, umożliwiając LGD elastyczne reagowanie na zmiany zachodzące na przestrzeni całego okresu programowania.

Dalszych uzgodnień wymaga sposób składania przez LGD wniosków o przyznanie pomocy na projekty parasolowe oraz dokonywania rozliczeń finansowych w ich ramach, w tym możliwości wykorzystania ryczałtów. Propozycja Ministerstwa zakłada, że to właśnie we wnioskach szerzej opisane zostaną szczegółowe zasady organizacji konkursów na mikrodotacje tj. cele, zakres, koszty a także kryteria dostępu i wyboru stosowane przez LGD przy rozstrzygnięciu konkursu. Weryfikację wniosków przeprowadzałby samorząd województwa, a ostateczny kształt projektu parasolowego byłby efektem negocjacji pomiędzy nim a daną LGD.

Kwestią kluczową jest zapewnienie LGD, po podpisaniu umowy z samorządem, środków na finansowanie mikrodotacji. Z uwagi na brak propozycji unijnych w tym zakresie za wcześnie jest jednak obecnie na dyskusję, w jaki sposób zaliczka ta miałaby być przekazywana.

Wstępnie zakłada się, iż na 1 projekt parasolowy można byłoby przeznaczyć maksymalnie 100 000 EUR (wykorzystując przepisy dotyczące maksymalnych limitów na płatności ryczałtowe), a poszczególne operacje w jego ramach nie mogłyby przekroczyć 25 000 PLN.

Pan Krzysztof Kwatera z LGD Dolina Raby, odnosząc się do propozycji MRiRW, stwierdził, iż nie powinno się uzależniać zakresu kompetencji przyznawanych LGD od wielkości operacji, argumentując, iż skoro LGD w opinii Instytucji Zarządzającej jest gotowa na przejście pełnej obsługi projektów małej skali, będzie w stanie wykonać te same funkcje w stosunku do większych operacji. Zamiast wprowadzać odrębne projekty parasolowe należałoby raczej określić kwotę do której LGD mogłyby same rozliczać projekty bez potrzeby dokonywania akredytacji. Jeśli jest to możliwe do przewidywanej dla projektów parasolowych kwoty 100 000 EUR, to do tej wysokości powinno się pozwolić LGD na pełną obsługę wszelkiego typu projektów, bez względu na ich wielkość.

Pani Naczelnik Joanna Gierulska odpowiadając na zgłoszone uwagi powtórzyła, iż projekty parasolowe mają być przede wszystkim swoistą formą wyłączenia małych projektów ze skomplikowanych procedur PROW, a ich zasady nie mogą przełożyć się na obsługę wszystkich operacji realizowanych w ramach programu.

Ostateczny zakres kompetencji LGD w nowym okresie programowania, w dużej mierze zależy będzie od zakresu akredytacji. Jeśli znajdzie się w nim podpisywanie umów, przyznanie tego uprawnienia 300 LGD może okazać się nierealne.

Pani Inga Kawałek z LGD Partnerstwo Dorzecze Słupi, nawiązując do przedstawionych wariantów składania przez LGD wniosków o przyznanie pomocy na projekty parasolowe zauważyła, iż opcja „jeden wniosek na jeden projekt parasolowy”, przy określonym maksymalnym limicie środków na projekt, może prowadzić do dużego zróżnicowania liczby projektów w poszczególnych LGD i być niekorzystna dla większych grup, które chcąc przeznaczyć na nie zakładane 30% budżetu LSR, będą musiały poświęcić przygotowaniu pojedynczych wniosków dużo więcej czasu, niż gdyby możliwe było np. jednoczesne aplikowanie o środki z kilku projektów parasolowych. Głos ten poparły Pani Joanna Sokółska i Pan Piotr Sadłocha proponując, aby LGD składały 1 wniosek na wszystkie projekty parasolowe wdrażane w całym okresie realizacji strategii i rozliczane co rok.

Z kolei Pan Adam Panasiuk z LGD Polesie, zwrócił uwagę, iż jeden wniosek może zamknąć projekty parasolowe na problemy, które pojawią się już po jego złożeniu.

Pani Irena Krukowska-Szopa z Dolnośląskiej Sieci Partnerstw LGD zasugerowała zestandaryzowanie i uproszczenie wniosków dla mikrograntów w ramach projektów parasolowych.

Pani Naczelnik Joanna Gierulska zaznaczyła, iż przed aplikowaniem o środki w ramach projektów parasolowych grupy muszą posiadać zatwierdzoną procedurę ich obsługi. Instytucja Zarządzająca nawet delegując zadania cały czas ponosi bowiem odpowiedzialność za sposób w jaki operacje są realizowane.

Nawiązując do kwestii zakresu kompetencji LGD w kolejnej perspektywie finansowej, Pani Mirosława Mochocka ze Świętokrzyskiego Biura Rozwoju Regionalnego zauważyła, iż większość LGD nie jest gotowa na pełną akredytację, która pozwoliłaby na całościową obsługę wniosków składanych w ramach PROW (w tym w szczególności na przejęcie części funkcji płatniczych). Dlatego najbardziej optymalnym rozwiązaniem, które pozwoli uprościć dotychczasowy system jest to, w którym samorząd województwa, jako szczebel pośredni posiadający kompetencje wdrożeniowe i płatnicze, dzieli się częścią z nich z LGD, w zakresie nie wymagającym akredytacji.

Pani Joanna Gierulska odpowiadając na pytania członków Grupy o szczegóły akredytacji podkreśliła, iż niezależnie od jej zakresu procedury obowiązujące w LGD będą musiały być jednolite. Wadą ograniczenia zadań delegowanych do LGD z pewnością jest to, iż nie pozwala ono lepiej przygotowanym grupom przejąć większych kompetencji (podpisywania umów). Dlatego po pewnym czasie można byłoby ewentualnie rozważyć możliwość przeprowadzenia ewaluacji i rozszerzenia kompetencji tych LGD, które byłyby na to gotowe, pod warunkiem, że zaakceptują one także wynikającą z tego większą odpowiedzialność.

Przedstawiciele LGD poparli opcję „dwóch prędkości” a Pani Naczelnik zobowiązała się skonsultować tę propozycję z Kierownictwem Departamentu. Jednocześnie Pani Joanna Gierulska zwróciła uwagę uczestników na fakt, że niebezpieczeństwo zakwestionowania zatwierdzonych przez LGD kosztów przez Agencję Płatniczą, która ma prawo skontrolować prawidłowość całości systemu przyznania pomocy przed dokonaniem płatności, jest dużo większe w przypadku umów podpisywanych przez LGD niż SW.

Na zakończenie tego punktu spotkania Pani Naczelnik podsumowała dyskusję dotyczącą projektów parasolowych przedstawiając główne ustalenia:

- brak poparcia dla zaproponowanych wariantów składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty parasolowe- wskazanie na potrzebę większej swobody w tym zakresie i dostosowania do potrzeb danej LSR;
- konieczność wskazania w materiale dotyczącym projektów parasolowych, iż LGD, jako formalnie ich wyłączny beneficjent przejmuje pełną odpowiedzialności za realizację projektów parasolowych, w tym wszelkie konsekwencje wynikające z niekwalifikowalności wydatków poniesionych przez osoby realizujące w ich ramach mikroprojekty;
- konieczność dalszych dyskusji nt. zakresu kontroli w projektach parasolowych;
- określenie budżetu na 1 projekt parasolowy na poziomie 100 000 EUR oraz maksymalnej dotacji na operację w wysokości 25 000 PLN.

Następnie uczestnicy spotkania zostali poproszeni o przesłanie do końca lutego br. do MRiRW swoich uwag do uzupełnionego dokumentu nt. projektów parasolowych.

Ad. 2 Omówienie uwag zgłoszonych przez członków GTL do propozycji wdrażania podejścia Leader w kolejnej perspektywie finansowej, przedstawionych na poprzednim posiedzeniu Grupy

W tej części posiedzenia, Pani Naczelnik Joanna Gierulska odniosła się do opracowanego przez Panią Urszulę Pużanowską stanowiska LGD do przedstawionych na grudniowym spotkaniu Grupy, propozycji wdrażania podejścia Leader w kolejnej perspektywie finansowej. W komentarzu MRiRW, punkt po punkcie omówione zostały uwagi i propozycje zgłoszone przez członków GTL. Wśród najważniejszych poruszanych kwestii znalazły się:

- wybór LGD- zapowiedziano skonsultowanie z LGD kryteriów oceny grup i ich strategii oraz przeprowadzenie przeglądu dobrych praktyk wykorzystywanych w obecnym okresie do formułowania kryteriów wyboru; omówiono fiński i francuski model poprawiania jakości LSR (przed i po wyborze LGD do realizacji strategii) i zapowiedziano częściowe uzależnienie wysokości budżetu od jakości LSR, przedstawiono założenia oceny eksperckiej LSR i sposoby na uniknięcie konfliktu interesów oraz wstępne symulacje budżetu LSR. DROW przychylił się do sugestii LGD, aby w kolejnym okresie programowania zachować uchwałę Rady Gminy (przy sprzeciwie Pani Ingi Kawalek, która wskazywała iż rozwiązanie to stawia gminy w sytuacji uprzywilejowanej w stosunku do pozostałych sektorów reprezentowanych w LGD), jako dokumentu, który określa administracyjnie obszar grupy i czyni go identyfikowalnym. Ponadto potwierdzono, iż potencjał LGD będzie oceniany w ramach kryteriów wyboru, a projekty współpracy, nawet jeśli zrezygnuje się z premiowania ich

obecności w LSR, jako instrument realizacji strategii, będą musiały zostać konkretnie w niej opisane wraz z podaniem wskaźników, które planuje się przy ich pomocy osiągnąć.

- wsparcie przygotowawcze- Pani Naczelnik Joanna Gierulska zapowiedziała maksymalne uproszczenie zasad przyznawania pomocy w ramach tego działania (min. poprzez zastosowanie płatności ryczałtowych), co pozwoli na uruchomienie wsparcia dla procesu przygotowywania strategii, natychmiast po zatwierdzeniu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Jednocześnie przypomniano, że dotacje będą przyznawane w ramach konkursu w oparciu o specjalnie skonstruowane kryteria, które powiązane zostaną z podstawowymi kryteriami dostępu stosowanymi następnie do wyboru LGD do realizacji LSR. Pani Naczelnik wyjaśniła ponadto, iż środki pochodzące ze wsparcia przygotowawczego będzie można przeznaczyć na opłacenie pracowników biura LGD dopiero w momencie, gdy zakończy się możliwość ich finansowania z obecnego działania 431. Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja.

- wdrażanie LSR oraz struktura i funkcjonowanie LGD- DROW podtrzymał swoją propozycję ograniczenia refundacji do 95% kosztów kwalifikowanych funkcjonowania LGD, nie wykluczając jednocześnie wprowadzenia pełnej refundacji dla grup, które przedstawią ofertę aktywizacyjną odpowiedniej jakości. Propozycja wnoszenia przez LGD 5% wkładu własnego na pokrycie kosztów funkcjonowania spotkała się ze sprzeciwem Pani Ingi Kawalek, która argumentowała, iż takie rozwiązanie jeszcze bardziej uzależni LGD od gmin, których składki stanowią przeważającą część środków własnych LGD. Pani Naczelnik Joanna Gierulska zaproponowała, aby zakres tematyczny LSR ograniczyć jedynie poprzez stworzenie katalogu negatywnego, który wskazywałby działania nie kwalifikujące się do wsparcia w ramach Leadera (ułatwianie startu młodym rolnikom, wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, program rolnośrodowiskowy itp.); zastosowanie takiego rozwiązania pozwoliłoby LGD podejmować samodzielne decyzje o wyborze działań, które chcą wspierać (ograniczone jedynie dostępnym budżetem i świadomością, że zakresy uwzględnione w LSR nie będą mogły być realizowane poza nią) oraz doprowadzić do większego zróżnicowania tematycznego polskich LSR. W nowym okresie programowania samodzielnie LGD mają także podejmować decyzję nt. możliwości łączenia funkcji w zarządzie z członkostwem w jej Radzie. Odnosząc się do licznych wyrazów poparcia ze strony członków GTL dla idei fiszek projektowych, zapowiedziano wprowadzenie obowiązku przeprowadzania na nie konkursów. W kwestii opiniowania przez LGD innych projektów realizowanych na obszarze LSR zaproponowano, aby rekomendacja ze strony grupy była dodatkowym kryterium wyboru takich projektów. Podkreślono konieczność przeprowadzania w LGD pełnej procedury uzupełnień wniosków, posiadania procedury unikania konfliktu interesów oraz wyjaśniono, iż propozycja zgodnie z którą podmiot wdrażający mógłby zalecać uchylanie uchwał LGD w zakresie realizacji zadań związanych z programami współfinansowanymi z budżetu UE dotyczyłaby jedynie PROW i PO Ryby w zakresie zadań związanych z realizacją LSR

- projekty współpracy- Pani Naczelnik Joanna Gierulska zapowiedziała konieczność wprowadzenia zmian w dotychczasowym systemie przyznawania środków na projekty współpracy argumentując, iż obecny model, w którym budżet uzależniony jest jedynie od liczby ludności, jest niekorzystny dla małych LGD, które nie mają wystarczających funduszy

na rozwijanie współpracy. Ponadto przyznawanie limitu środków na to działanie każdej LGD, w obecnej formie powoduje blokowanie części funduszy przekazanych grupom nie wykazującym zainteresowania ich wykorzystaniem. W związku z głosami członków GTL, iż pozostawienie poszczególnym grupom odrębnej puli na projekty współpracy zmotywuje je do ich wdrażania oraz propozycjami, aby w połowie okresu odbierać środki LGD, nie rokującym ich skutecznego wykorzystania, Pan Krzysztof Kwaterra zobowiązał się do przygotowania i przesłania w terminie dwutygodniowym do MRiRW wspólnej propozycji LGD zawierającej spójną koncepcję ustalania budżetu na projekty współpracy, w tym określania minimalnego/maksymalnego limitu środków na pojedynczy projekt.

- uwagi ogólne- Pani Dyrektor Renata Zielińska odpowiadając na pytania o aktualny stan programowania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i możliwość włączenia w prace przedstawiciela LGD, zapowiedziała, iż sugestia ta zostanie uwzględniona w momencie wyłaniania członków Komitetu Monitorującego kolejnego PROW. Ponadto potwierdzono również plan przeprowadzenia szerokich konsultacji społecznych, obejmujących także lokalne grupy działania, w momencie gdy gotowe będą główne założenia programu.

Ad. 3 Relacje LGD-LGR – omówienie kwestii związanych z łączeniem się grup, ich współpracą itp. w nowym okresie programowania

Tę część spotkania rozpoczęła Pani Dyrektor Renata Zielińska od zapewnienia, iż intencją Ministerstwa nie jest wywieranie nacisku na LGD i LGR, aby łączyły się w nowym okresie programowania, a jedynie zachęcanie do takiego postępowania przez wskazywanie jego zalet i możliwości, jakie stwarza.

Następnie Pani Jolanta Perkowska, Naczelnik Wydziału Obszarów Zależnych od Rybactwa Departamentu Rybołówstwa MRiRW poprosiła przedstawicieli lokalnych grup rybackich o zaprezentowanie swoich przemyśleń nt. nowego okresu programowania, miejsca w nim LGR oraz przybliżenie prac, jakie w związku z powyższym odbywają się w regionach.

Obecni na posiedzeniu reprezentanci LGR przyznali, iż kwestie związane z kolejną perspektywą finansową oraz wdrażaniem rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (CLLD) od dłuższego czasu stanowią główny przedmiot dyskusji odbywających się w ich regionach. Większość lokalnych grup rybackich ma świadomość wyzwań, jakie stawiają przed nimi założenia nowego okresu programowania i dlatego już dziś wiele z nich rozważa możliwość połączenia się i opracowania wspólnej strategii z LGD działającą na ich obszarze. Za takim rozwiązaniem w szczególności opowiadają się śródlądowe LGR, które rozumieją, iż może ono zdecydować o ich przetrwaniu i zachowaniu dorobku wypracowanego w obecnej perspektywie.

Pani Dyrektor Renata Zielińska, w związku z tym, iż spotkania GTL w coraz większym zakresie dotyczyć będą także kwestii rybackich, wyraziła nadzieję, iż przedstawiciele LGR będą uczestniczyć również w kolejnych posiedzeniach Grupy. Zapowiedziała ponadto, iż osoby te będą, podobnie jak członkowie GTL, angażowane przez Ministerstwo w opiniowanie dokumentów i ich konsultowanie z pozostałymi LGR.

W dalszej części spotkania Pani Naczelnik Jolanta Perkowska przedstawiła prezentację pt. „Oś priorytetowa 4 w przyszłym okresie programowania 2014-2020- możliwości finansowania operacji oraz dopuszczalne formy organizacyjne LGR”. W trakcie swojego wystąpienia Pani Naczelnik przekazała członkom Grupy podstawowe informacje nt. planu wdrażania osi 4 Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, priorytetów w ramach których możliwe będzie wykorzystanie środków EFMR na rzecz realizacji LSR oraz problemów pojawiających się przy projektowaniu wspólnej przyszłości LGR-LGD.

Potwierdzono ponadto, iż przyszłe strategie rybackie będą branżowe, a decyzja odnośnie charakteru LSR (wielu lub monofunduszowego) należeć będzie wyłącznie do lokalnej społeczności. Pani Naczelnik zapowiedziała również, iż wybór przyszłych grup odbędzie się w oparciu o jedną procedurę konkursową przygotowaną wspólnie przez Departament Rybołówstwa i Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich MRiRW, które współpracować będą także przy określaniu zasad funkcjonowania dwóch grup (LGR i LGD) na jednym terenie. W związku z przewidywanym ograniczeniem kwoty wsparcia dostępnego w ramach EFMR w przyszłym okresie programowania, poinformowano o konieczności podniesienia „współczynnika rybackości”, co pozwoli przeznaczyć środki na obszary, w których dominują kwestie rybackie, a oferta EFMR może być w pełni wykorzystana.

Odpowiadając na pytanie Pana Zdzisława Byłoka z Sieci Południowej LGR, dotyczące możliwości negocjowania wysokości minimalnego „współczynnika rybackości”, którą w przypadku strategii monofunduszowych planuje się podnieść, Pan Paweł Rodak z Wydziału Obszarów Zależnych od Rybactwa wyjaśnił, iż na obecnym etapie prac, gdy nie jest jeszcze znany nowy katalog podmiotów uprawnionych do rybactwa, dyskusje na temat ostatecznej wysokości współczynnika są przedwczesne i nieuzasadnione.

Odnosząc się do pytania Pana Witolda Magrysia o spójność obszarową strategii realizowanych wyłącznie z funduszy EFMR, Pani Naczelnik Jolanta Perkowska przypomniała, iż wymóg jej zapewnienia wynika bezpośrednio z projektów rozporządzeń unijnych.

Przedstawiciele LGD pytali również, czy w ramach jednej LSR możliwe będzie uzyskanie wsparcia z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, jeśli „wskaźnik rybackości” przekroczy tylko jedna z wchodzących w jej skład gmin. Pani Jolanta Perkowska powtórzyła, iż z uwagi na ograniczone środki, pomoc będzie musiała być ukierunkowana na terytorialnie spójne, typowo rybackie tereny, by uniknąć sytuacji w której trafia ona do rozproszonych w granicach grupy quasi-rybackich gmin.

Na zakończenie spotkania, na wniosek Pana Ryszarda Kamińskiego, który w imieniu środowiska lokalnych grup działania i lokalnych grup rybackich zgłosił potrzebę i chęć kontynuowania prac w ramach zaproponowanej przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego grupy roboczej ds. CLLD, Przewodnicząca Grupy zdecydowała o przesłaniu protokołu z posiedzenia do Dyrektora Departamentu Koordynacji Polityki Strukturalnej MRR, Pana Piotra Żubera z prośbą o odpowiedź, czy Ministerstwo jest nadal zainteresowane powołaniem przedmiotowej grupy. W przypadku negatywnej odpowiedzi, Pani Przewodnicząca, przy wsparciu członków Grupy, którzy wskazywali na znaczenie włączenia Funduszu Spójności oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego dla zapewnienia spójnego

i komplementarnego rozwoju lokalnego, zapowiedziała zwrócenie się do Marszałków Województw z prośbą o niezwłoczne podjęcie decyzji nt. wdrażania wielofunduszowości na swoim obszarze.

Protokół sporządziła: Magdalena Mach